

3. Пентилюк М.І. Культура мови і стилістика: проб. підручник для гімназій гуманістичного профілю / М.І. Пентилюк. – К. : Вежа, 1994. – 240 с.
4. Сухомлинський В.О. Слово про слово / В.О. Сухомлинський // Вибрані твори: в 5 т. – К.: Рад. школа, 1977. – Т. 5.– 638 с.
5. Сухомлинський В.О. Слово про слово: [Підготовка вчителя] / В. Сухомлинський // Дивослово. – 2000. – № 9.
6. Сухомлинський В.О. Сто порад вчителю // Вибрані твори в 5-ти томах / В.О. Сухомлинський – К. : Рад. школа, 1976. – Т. 2. – С. 421.

Фроленкова Н.О.

викладач,

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ЕКСПЛІКАТИВНА ХАРАКТЕРИСТИКА РЕГІОНАЛЬНИХ ПРОГРАМ У ЗМІСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Проблему функціонування дошкільної освіти закріплено на рівні законодавчого та нормативного супроводу – Закон України «Про дошкільну освіту» «Про охорону дитинства», Базовий компонент дошкільної освіти в Україні, освітні програми, а також накази та інструктивно-методичні листи МОН України, що забезпечують реалізацію «Концепції дошкільного виховання» і розкривають стратегічні положення щодо організації навчально-виховного процесу у дошкільних навчальних закладах.

Зміст освітньої роботи в дошкільних навчальних закладах різних типів та форм власності має відповідати основним концептуальним положенням Базового компонента дошкільної освіти. Державний стандарт передбачає оволодіння змістом дошкільної освіти впродовж усього періоду дошкільного дитинства і визнає цінність кожного вікового етапу для особистісного розвитку за умови повної реалізації дитиною своїх потенційних можливостей [1].

Реалізація Базового компонента дошкільної освіти забезпечується освітніми програмами та навчально-методичною літературою, що затверджені або рекомендовані Міністерством освіти і науки України чи схвалені для використання в дошкільних навчальних закладах комісією з дошкільної педагогіки та психології Науково-методичної ради з питань освіти МОН України.

Програми для дошкільної освіти можуть впроваджуватися на рівні всієї України, регіону або окремого дошкільного навчального закладу. Тому за рівнем впровадження розрізняють загальноукраїнські, регіональні, локальні програми. ***За рівнем впровадження освітніх програм чільне місце посідають регіональні програми, тому розглядаємо їх предметно.***

Регіональна програма дошкільного навчального закладу створюється з метою кращого задоволення потреб населення в освітніх послугах для дітей дошкільного віку певного регіону на основі Базового компонента дошкільної освіти України.

Регіональна програма спрямована на задоволення потреб населення в освітніх послугах для дітей дошкільного віку сільського, міського населення, мегаполісу, курортної, промислової, військової зони, університетського містечка; на проведення оздоровлювальних заходів і режимних моментів з урахуванням особливостей клімату і природних умов, екологічних обставин, здоров'я населення; відбір творів національних (місцевих) письменників, поетів, композиторів, художників, зразків національного (місцевого) фольклору і народних художніх промислів при ознайомленні дітей із мистецтвом; навчання національної мови, знайомство з національно-культурними традиціями тощо [3, с. 115].

Освітні сфери регіональної програми мають узгоджуватися з вимогами державної програми і можуть бути реалізовані як самостійний курс, так і завдяки інтеграції до базової програми. Найбільш загальними сферами освітнього простору, як відомо, є *природа, соціум і культура*. У межах регіону кожна із цих сфер має специфічні характеристики, які можуть бути ґрунтом для виокремлення конкретних об'єктів вивчення (об'єктів краєзнавства).

Сфера «Природа» охоплює неживу природу, тваринний і рослинний світ, екологічні обставини. *До сфери «Соціум»* можна віднести історію регіону, народонаселення і демографічні процеси, матеріальну і господарську діяльність, економічні, соціальні та політично-правові відносини. *Сфера «Культура»* визначається мовою, мистецтвом, культурно-побутовими звичаями, традиціями, релігією, освітою і наукою.

Регіональна програма ДНЗ відображає етнічні, історичні, природничо-кліматичні, соціокультурні та інші особливості регіону. Регіональний компонент має становити в ній не менше 15 відсотків обсягу програмового матеріалу. Такі програми можуть мати

комплексний або парціальний характер [1, с. 212]. Тому, відповідно до інструктивно-методичних рекомендацій «Організація роботи в дошкільних навчальних закладах у 2014/2015 навчальному році» чинними є освітні програми:

Комплексні освітні програми: «Оберіг», програма розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років (наук. кер. А. Богуш); «Впевнений старт», програма розвитку дітей старшого дошкільного віку (авт. кол.: О. Андрієтті, О. Голубович, та ін.); «Дитина», програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років (наук. кер. О. Проскура, Л. Кочина, В. Кузьменко, Н. Кудикіна); «Дитина в дошкільні роки», освітня програма (наук. кер. К. Крутій); «Українське дошкілля», програма розвитку дитини дошкільного віку (авт. кол.: О. Білан, Л. Возна, О. Максименко та ін.); «Соняшник», комплексна програма розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку (авт. Л. Калуська); «Я у Світі» (нова редакція), програма розвитку дитини дошкільного віку (наук. кер. О. Кононко); «Стежина», програма для дошкільних навчальних закладів, які працюють за вальдорфською педагогікою (авт. А. Гончаренко, Н. Дятленко).

Парціальні освітні програми: «Про себе треба знати, про себе треба дбати», програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей віком від 3 до 6 років (авт. Л. Лохвицька); «Грайлик», програма з організації театралізованої діяльності в дошкільному навчальному закладі (авт.: О. Березіна, О. Гніровська, Т. Линник); «Радість творчості», програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку (авт.: Р. Борщ, Д. Самойлик); «Граючись вчимося. Англійська мова», програма для дітей старшого дошкільного віку, методичні рекомендації (авт.: С. Гунько, Л. Гусак, З. Лещенко) [2].

Отже, регіональні програми створюються на основі Базового компонента дошкільної освіти, чинних програм загальноукраїнського рівня впровадження з метою повнішого задоволення потреб населення в освітніх послугах для дітей дошкільного віку певного регіону: однієї чи кількох сусідніх областей, району, мегаполіса, сільської місцевості, промислової, курортні, військової зони тощо. Їх слід відрізнити від регіональних програм розвитку системи дошкільної освіти конкретного регіону. Розподіл змісту за регіональною програмою залежить від можливостей ДНЗ у цілому і конкретного вихователя зокрема.

Список використаних джерел:

1. Дошкільна освіта : словник-довідник : понад 1000 термінів, понять, назв / [упоряд. К. Л. Крутій, О. О. Фунтікова]. – Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2010. – 324 с.
2. Інструктивно-методичні рекомендації «Організація роботи в дошкільних навчальних закладах у 2014/2015 навчальному році» від 27.06.2014 № 1/9-341 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://www.mon.gov.ua/img/zstored/files/1-9-341 від 27 06 2014.doc>
3. Крутій К. Л. Освітній простір дошкільного навчального закладу : монографія : у 2-х ч. / Катерина Леонідівна Крутій. – Ч. 2. Концепція, Програма розвитку та освітні програми ДНЗ. – Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2010. – 284 с.